

Дідушок Р.

випускник кафедри безпеки

та правоохоронної діяльності

Західноукраїнського національного університету

УКРАЇНА ЯК ІНІЦІАТОР І БЕНЕФІЦІАР МІЖНАРОДНИХ САНКЦІЙНИХ ПОЛІТИК

Сучасна геополітична ситуація та повномасштабна агресія Російської Федерації проти України поставили країну в центр уваги світової спільноти, змусивши міжнародні організації, держави та економічні союзи реагувати на військові та політичні виклики через впровадження санкцій. Україна не лише стала об'єктом агресії, а й активним учасником процесу формування санкційних режимів, виступаючи як ініціатор — надаючи аналітичні дані, пропозиції та практичні рекомендації щодо цілей та механізмів обмежень, — і як бенефіціар, отримуючи економічні, політичні та стратегічні вигоди від міжнародної підтримки.

Санкційні політики проти Росії дозволяють Україні консолідувати міжнародну підтримку, підвищувати свій імідж надійного партнера та посилювати свій вплив у міжнародних організаціях. Активна участь у формуванні санкційних режимів підвищує легітимність України на світовій арені та зміцнює її дипломатичні позиції. Санкції проти агресора призводять до обмеження доступу Росії до міжнародних фінансових ринків, технологій і критичних ресурсів, що непрямо створює економічні вигоди для України: стимулює іноземні інвестиції, розвиток альтернативних джерел енергії, модернізацію інфраструктури та зміцнення енергетичної безпеки. Міжнародні санкції підтримують внутрішню стабільність України, оскільки допомагають залучати фінансові ресурси, технології та гуманітарну допомогу, сприяють розвитку

громадянського суспільства та формуванню стійких економічних і політичних інститутів.

Незважаючи на значну увагу до санкцій у міжнародній літературі, обмежено висвітлено роль України як активного суб'єкта у формуванні санкційних політик. Вивчення цієї теми дає змогу оцінити ефективність санкцій, визначити ключові механізми їх впровадження та наслідки для національної безпеки, економіки та міжнародного статусу країни.

Таким чином, дослідження України як ініціатора і бенефіціара санкційних політик є актуальним для науки, практичної політики та міжнародного співробітництва, оскільки дозволяє комплексно оцінити роль країни у глобальному санкційному процесі, її економічні вигоди та політичні переваги, а також перспективи подальшого зміцнення міжнародної позиції України.

Метою дослідження є всебічне вивчення України як ініціатора і бенефіціара санкційних політик, аналіз її активної ролі у формуванні міжнародних санкцій проти агресора, а також оцінка політичних, економічних і стратегічних вигод, що виникають для країни внаслідок участі у санкційних процесах.

Формування санкційної стратегії інтенсифікувалось з початку повномасштабної агресії Росії проти України у лютому 2022 року, Україна активно виступила ініціатором запровадження міжнародних санкцій проти агресора. Президент Володимир Зеленський та його адміністрація ініціювали створення міжнародних коаліцій для розробки та впровадження санкційних пакетів, спрямованих на ослаблення економічної та військової потужності Росії.

Одним із ключових інструментів у формуванні санкційної політики стала експертна група «Єрмак-Мкфол» (Yermak-McFaul Expert Group), ініційована українським урядом [1]. Ця група, до складу якої входять міжнародні експерти, розробляє рекомендації щодо санкційних заходів та

моніторить їх ефективність. Її діяльність сприяє формуванню обґрунтованої та ефективної санкційної політики на міжнародному рівні.

Також варто відзначити, що Україна активно співпрацює з міжнародними партнерами, зокрема з Європейським Союзом, Сполученими Штатами та іншими державами, у розробці та впровадженні санкційних пакетів. Ця співпраця включає обмін інформацією, спільне визначення цілей санкцій та координацію дій на міжнародній арені.

Україну також можна визнати бенефіціаром міжнародних санкцій, адже активна участь України у формуванні міжнародних санкцій проти Росії сприяла зміцненню її міжнародного статусу як надійного партнера. Це призвело до збільшення політичної підтримки з боку західних країн, що, в свою чергу, сприяло укріпленню економічних зв'язків та залученню міжнародної допомоги.

Запровадження санкцій проти Росії призвело до зменшення її ролі як основного постачальника енергоресурсів до Європи. Це стимулювало Україну розвивати альтернативні джерела енергії та інфраструктуру для транспортування енергоресурсів, такі як LNG-термінали та відновлювальні джерела енергії, про що ми вже зазначали в наших попередніх дослідженнях. Зміцнення енергетичної безпеки України підвищує її привабливість для інвесторів та партнерів.

24 лютого 2025 року, у третю річницю початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну, Європейський Союз ухвалив 16-й пакет санкцій проти Росії. Цей пакет спрямований на подальше обмеження здатності Росії вести агресивну війну та підтримувати військові дії в Україні. Так, до санкційного списку було внесено 48 фізичних та 35 юридичних осіб, відповідальних за дії, що підривають або загрожують територіальній цілісності, суверенітету та незалежності України. Вперше ЄС запровадив санкції проти осіб та організацій, що є частиною російського військово-промислового комплексу, підтримують його або отримують від нього

користь. ЄС заборонив фінансові операції з кредитними або фінансовими установами, створеними за межами Росії, які використовують «Систему передачі фінансових повідомлень» (СПФС) Центрального банку Росії. Цей захід спрямований на обмеження можливостей Росії обходити міжнародні фінансові санкції. Радіо Свобода. 13 російських банків було відключено від платіжної системи SWIFT, що ускладнює їхню діяльність на міжнародному фінансовому ринку. Європейський інтеграційний портал. ЄС запровадив поступову заборону на імпорт російського алюмінію, що вступить в силу через рік після офіційного ухвалення санкцій. Цей захід спрямований на зменшення доходів Росії від експорту алюмінію. Голос Америки Українською. Запроваджено обмеження на експорт товарів та технологій, зокрема програмного забезпечення, пов'язаного з розвідкою нафти і газу, що обмежує можливості Росії у розвитку енергетичного сектору [2].

Важливо, що до переліку суден, на які поширюються обмеження, додано 74 судна з третіх країн. Загальна кількість суден, щодо яких застосовані санкції, досягла 153. Судна, що потрапили під санкції, позбавлені доступу до портів ЄС та широкого спектру портових послуг, що ускладнює їхню діяльність та знижує ефективність транспортування нафти [3].

Важливими були також обмеження на експорт товарів подвійного призначення. Так, ЄС запровадив заборону на експорт товарів подвійного призначення, зокрема хімікатів, електроніки, обладнання та металів, які можуть бути використані в оборонних та енергетичних галузях Росії [4].

Запроваджено обмеження на Білорусь, що суттєво ускладнює обходження санкцій через цю країну. Відтепер обмеження на торгівлю з Білоруссю майже такі ж, як обмеження на торгівлю з Росією, що значно зменшує можливості для обходу санкцій.

Відтак, 16-й пакет санкцій ЄС проти Росії є важливим кроком у посиленні міжнародного тиску на агресора. Він охоплює ключові сектори

економіки Росії, зокрема енергетичний, фінансовий та військовий, та спрямований на зменшення її можливостей фінансувати агресію проти України. Ці заходи є важливою складовою міжнародної підтримки України в її боротьбі за незалежність та територіальну цілісність.

В якості підсумку варто зазначити, що Україна відіграє активну роль у формуванні міжнародних санкцій проти Росії, ініціюючи санкційні пакети та співпрацюючи з міжнародними партнерами. Участь у санкційних процесах сприяє зміцненню міжнародного статусу України, залученню політичної підтримки та економічних вигод. Подальша активна участь України у формуванні міжнародних санкцій сприятиме її інтеграції в європейські та міжнародні структури, зміцненню безпеки та стабільності в регіоні.

Перелік використаних джерел:

1. Про Міжнародну Санкційну Групу Єрмака-Макфола.
<https://sanctions.kse.ua/grupa-yermaka-makfola/>
2. Посли ЄС затвердили 16-й пакет санкцій проти Росії.
<https://www.eurointegration.com.ua/news/2025/02/19/7205358/>
3. Європейський Союз схвалив 16-й пакет санкцій проти росії. https://eu-ua.kmu.gov.ua/news/yeuropejskyj-soyuz-shvalyv-16-j-paket-sanktsij-proty-rosiyi/?utm_source=chatgpt.com
4. Посли ЄС погодили 16-й пакет санкцій проти Росії, до якого увійде заборона на імпорту алюмінію з РФ. https://www.holosameryky.com/a/es-pohodyv-16-paket-sanktsiy-proty-rosiyi/7980356.html?utm_source=chatgpt.com